

13

El futur del Consell Escolar de l'Estat Relacions entre els consells escolars

Aportacions del Consell Escolar de Catalunya a les VII Jornades de
Consells Escolars de Comunitats Autònomes i de l'Estat

Edició: Consell Escolar de Catalunya

*Tiratge: 200 exemplars
 Març de 1997*

Índex

Presentació	4
-------------------	---

Document 1/1996: <i>El Consell Escolar de l'Estat davant les plenes competències educatives de les Comunitats Autònomes</i>	5
---	---

1. El marc de competències en matèria d'ensenyament	5
---	---

2. Plantejament de la qüestió.....	6
------------------------------------	---

3. Competències del Consell Escolar de l'Estat.....	6
---	---

4. Composició del Consell Escolar de l'Estat.....	7
---	---

5. Estructura del Consell Escolar de l'Estat	9
--	---

6. Proposta de composició del Consell Escolar de l'Estat	9
--	---

7. Proposta alternativa	10
-------------------------------	----

Annex.....	12
------------	----

DOCUMENT 2/1996: <i>Relacions entre els consells escolars de diferent àmbit i les administracions educatives respectives</i>	13
--	----

1. Criteris generals: el model de participació	13
--	----

2. Accions per millorar la participació.....	15
--	----

3. Iniciatives i propostes educatives dels consells escolars.....	16
---	----

Presentació

La Comissió Permanent, en data 25 d'octubre de 1995, va acordar posar en funcionament dues subcomissions a fi de treballar els dos temes següents:

- El Consell Escolar de l'Estat davant les plenes competències educatives de les Comunitats Autònomes
- Relacions entre els consells escolars de diferent àmbit i les respectives administracions educatives.

Les subcomissions van rebre també l'encàrrec d'elaborar els documents corresponents, els quals, posteriorment, es desenvoluparien a les taules rodones de les VII Jornades de Consells Escolars de Comunitats Autònomes i de l'Estat.

Els membres de la Permanent, en la sessió del dia 14 de febrer de 1996, van revisar els documents que les subcomissions havien preparat i, després de debatre'n algunes qüestions i d'introduir-hi les esmenes acceptades, van autoritzar la seva presentació a les jornades, que es van celebrar els dies 26, 27 i 28 de març a El Escorial.

Document 1/1996: *El Consell Escolar de l'Estat davant les plenes competències educatives de les Comunitats Autònomes*

1. El marc de competències en matèria d'ensenyament

La Constitució espanyola, als articles 27 i 149.1.30, estableix els principis bàsics en matèria educativa a l'Estat espanyol.

L'article 27 desenvolupa el dret a l'educació i defineix els principis que s'entenen inclosos genèricament en aquest dret. Així mateix, estableix les garanties que els poders públics han d'oferir per assegurar el reconeixement dels drets explicitats en aquest article.

L'article 149.1.30 de la Constitució disposa que l'Estat té competències exclusives en la regulació de les condicions d'obtenció, expedició i homologació de títols acadèmics i professionals, i en l'establiment de normes bàsiques per al desenvolupament de l'article 27, a fi de garantir el compliment de les obligacions dels poders públics en aquesta matèria.

L'article 149.1.18 de la Constitució disposa que és competència de l'Estat la determinació de les bases del règim estatutari dels seus funcionaris.

Amb referència a Catalunya, l'article 15 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya (Llei orgànica 4/1979, de 18 de desembre) estableix que és competència plena de la Generalitat de Catalunya la regulació i administració de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, sens perjudici del que disposen l'article 27 de la Constitució i les lleis orgàniques que, conforme a l'apartat primer de l'article 81 d'aquesta, el desenvolupin, de les facultats que atribueix a l'Estat l'article 149.1.30 de la Constitució i de l'Alta Inspecció necessària per al seu compliment i garantia.

El Reial decret 2.809/1980, de 3 d'octubre, sobre traspàs de serveis de l'Estat a la Generalitat de Catalunya en matèria d'ensenyament, transfereix a la Generalitat la titularitat o dependències dels centres docents públics, els serveis educatius, la Inspecció d'Ensenyament, el nomenament, trasllat, promoció i perfeccionament del personal adscrit als centres i serveis transferits, l'elaboració, l'aprovació i l'execució de programes d'inversions, en coordinació amb la política econòmica general de l'Estat, entre altres serveis i institucions.

Disposicions similars en el marc dels respectius estatuts d'autonomia, regulen les transferències que s'han fet efectives als òrgans competents de les Comunitats Autònomes.

2. Plantejament de la qüestió

La Llei orgànica del dret a l'educació (LODE) regula la definició, les funcions i la composició del Consell Escolar de l'Estat. Aquesta llei va ésser promulgada l'any 1985, quan les competències en matèria d'ensenyament no estaven transferides més que a un nombre reduït de Comunitats Autònomes: Andalusia, Euskadi, Galícia, València, Canàries i Catalunya.

De fet el Consell Escolar de l'Estat ha actuat, per tant, en un doble camp: com a veritable Consell d'abast estatal en aquelles matèries que li són pròpies, i com a òrgan de participació i consulta de les comunitats educatives dels territoris en les quals es mantenia la gestió directa del Ministeri d'Educació; ambdues actuacions amb una mateixa estructura i procediment.

La transferència de competències, d'acord amb les lleis orgàniques corresponents, a les diferents Comunitats Autònomes de l'Estat ha de comportar, necessàriament, la limitació de les actuacions del Consell Escolar de l'Estat a l'àmbit estricte d'òrgan d'assessorament del Govern de l'Estat en matèries bàsiques de la seva exclusiva competència, en concordança amb els principis constitucionals i el que disposa l'article 149.1.30 de la Constitució.

3. Competències del Consell Escolar de l'Estat

L'article 27 de la Constitució disposa que pertoca als poders públics garantir el dret de tothom a l'educació, mitjançant una programació general de l'ensenyament, amb la participació dels sectors afectats i la creació de centres docents.

Les Comunitats Autònomes són poders públics garants (com ho és l'Estat) dels drets i deures reconeguts per la Constitució i de l'ordenament jurídic. Les Comunitats Autònomes són Estat.

La programació de llocs escolars i la creació de centres docents es gestionen en els àmbits territorials de competències de les Comunitats Autònomes. La participació dels sectors afectats en la programació general de l'ensenyament s'ha de fer, per tant, de manera normal en aquest àmbit mitjançant els òrgans institucionals creats en les corresponents Comunitats Autònomes.

El Consell Escolar de l'Estat no és, pel seu abast, una institució en què la participació de la comunitat educativa en la programació general de l'ensenyament es pugui fer amb facilitat. El Consell Escolar de l'Estat s'ha de configurar, per tant, com a òrgan assessor i de participació tenint en compte la nova situació de l'Estat de les Autonomies, en el moment en què quedi transferida a les Comunitats Autònomes la gestió de l'ensenyament.

En concordança amb el marc constitucional, el Govern de l'Estat haurà de consultar el Consell Escolar de l'Estat únicament quan hagi de dictar normes bàsiques de desenvolupament de l'article 27 de la Constitució i en les matèries recollides a l'article 149.1.18 (en matèria estatutària dels funcionaris docents) i l'article 149.1.30.

Així mateix, es considera procedent que els òrgans superiors de participació i consulta en matèria educativa no universitària de les diferents Comunitats Autònomes participin en els dictàmens de les normes de caràcter general i bàsic que hagin d'ésser d'aplicació en el conjunt de l'Estat.

Al Consell Escolar de l'Estat, a més de dictaminar la normativa bàsica ja esmentada, li pertocaria la representació internacional del conjunt del sistema educatiu espanyol, així com aquesta mateixa representació en els esdeveniments científics i socials interns a l'Estat, restant així legitimat per a prendre iniciatives que es fessin arribar a les respectives administracions i al conjunt de la comunitat educativa.

4. Composició del Consell Escolar de l'Estat

La composició actual del Consell Escolar de l'Estat no reflecteix la distribució territorial de les competències de gestió de l'ensenyament assignades a les Comunitats Autònomes. Aquesta inadequació s'agreujarà encara més en el supòsit de generalització competencial.

En la mesura que la participació de la comunitat educativa en la programació de l'ensenyament s'articula preferentment en els òrgans superiors de participació i consulta territorials, aquests han d'ésser presents com a tals en el Consell Escolar de l'Estat.

Resulta lògic pensar, per tant, en una configuració del Consell Escolar de l'Estat a partir dels consells escolars d'àmbit de comunitats autònomes, a més d'una representació de l'Administració educativa central, per tal d'informar, expressar i vehicular els respectius punts de vista. L'Administració autonòmica i la local ja hi serien presents mitjançant els seus respectius consells escolars.

Per tant, quan es parli de representació de l'Administració educativa en el Consell Escolar de l'Estat, cal distribuir aquesta representació entre l'Administració del Ministeri d'Educació —que segueix gaudint d'atribucions exclusives, segons la Constitució—, l'Administració dels governs autonòmics i també l'Administració local.

Es configura així un Consell Escolar de l'Estat format de manera mixta:

- 1) Les administracions educatives competents, Govern de l'Estat, Govern de les Comunitats Autònomes i Administració local en formarien part en raó de les seves competències en el sistema educatiu.
- 2) També n'han de ser membres els representants dels sectors afectats en la programació general de l'ensenyament no universitari.

Ara bé, els sectors afectats a l'ensenyament i també les administracions autonòmica i local, ja formen part dels respectius consells escolars autonòmics, per tant, en una constitució del Consell Escolar de l'Estat en base a aquests consells ja hi podrien ser tots representats, si es prenen les mesures reglamentàries corresponents perquè sigui així. Solament caldria mantenir una representació específica del Ministeri.

Cal tenir en compte que l'Administració autonòmica i els sectors afectats del sistema educatiu han de mantenir una participació al marge del mateix Consell Escolar de l'Estat, mitjançant la conferència de Consellers o les corresponents meses de negociació i d'informació.

La constitució d'un Consell Escolar de l'Estat a partir dels consells escolars de les respectives Comunitats Autònomes es justifica en tant que es tracta de dictaminar les lleis orgàniques i les disposicions de caràcter bàsic que després han d'ésser desenvolupades en les respectives Comunitats Autònomes. Aquestes disposicions han de néixer del consens entre totes les comunitats, al temps que es vetlla pel respecte a les respectives diferències, fruit de la diversitat històrica i cultural dels diferents territoris que integren l'Estat. Es tracta de fer realitat operativa la concepció de l'Estat com una comunitat multinacional, on el govern i la gestió del sistema educatiu han estat efectivament traspassats als governs de les respectives Comunitats Autònomes, a excepció feta d'allò que la legislació vigent reserva al Govern central.

5. Estructura del Consell Escolar de l'Estat

Sota els principis abans esmentats, des del Consell Escolar de Catalunya proposem una constitució del Consell Escolar de l'Estat integrada per representats dels respectius consells escolars de les Comunitats Autònomes, més un nombre de representants de l'Administració educativa central, així com un president/a i un secretari/a.

Per tal d'efectuar aquesta proposta s'han distribuït les Comunitats Autònomes en tres grups, segons el seu nombre d'habitants, d'acord amb allò que s'indica a l'annex.

6. Proposta de composició del Consell Escolar de l'Estat

a) 4 Comunitats Autònomes del grup I

8 representants per Comunitat Autònoma dels sectors següents: 1 representant de l'Administració educativa, 1 representant de l'Administració local, 1 representant dels pares i mares, 1 representant dels alumnes, 1 representant dels sindicats (professorat), 1 personalitat de prestigi reconegut, 1 representant de la patronal i 1 representant d'administració i serveis. Total: 32 representants.

b) 5 Comunitats Autònomes del grup II

5 representants per Comunitat Autònoma dels sectors següents: 1 representant de l'Administració educativa, 1 representant de l'Administració local, 1 representant dels sindicats (professorat), 1 representant dels pares i mares i 1 representant dels alumnes. Total: 25 representants.

c) 8 Comunitats Autònomes del grup III

3 representants per Comunitat Autònoma dels sectors següents: 1 representant de l'Administració educativa, 1 representant dels sindicats (professorat), 1 representant dels pares i mares. Total: 24 representants.

Així, doncs, la representació per sectors queda quantificada de la manera següent:

Administració educativa autonòmica	17
Administració educativa central	3
Administració educativa local	9
Pares i mares	17

Patronal	4
Sindicats/professorat	17
Alumnes	9
Personalitats de reconegut prestigi	4
Administració i serveis	4

En total en resulten 86 membres distribuïts de la manera següent:

81 representants de Comunitats Autònomes
 3 representants de l'Administració educativa central
 1 president/a
 1 secretari/a

Es proposa que la Comissió Permanent estigui composta per 21 membres distribuïts de la manera següent:

17 representants escollits pels Consells Escolars de les Comunitats Autònomes
 2 representants de l'Administració educativa central
 1 president/a
 1 secretari/a

7. Proposta alternativa

Tot i que la Comissió Permanent estima que la proposta anterior de composició i representació del Consell Escolar de l'Estat és la més coherent i adequada, es presenta una segona proposta alternativa composta per una representació del 70% provinent de les Comunitats Autònomes i una representació del 30% dels sectors organitzats dins de l'àmbit estatal.

Aquesta proposta alternativa també s'ha elaborat d'acord amb els criteris exposats a l'annex.

a) 4 Comunitats Autònomes del grup I

6 membres per Comunitat Autònoma dels sectors següents: 1 representant de l'Administració educativa, 1 representant de l'Administració local, 1 personalitat de prestigi reconegut, 1 representant dels col·legis professionals o dels Moviments de Renovació Pedagògica, 1 representant dels pares i mares i 1 representant de lliure designació dels sectors. Total: 24 membres.

b) 5 Comunitats Autònomes del grup II

4 membres per Comunitat Autònoma dels sectors següents: 1 representant de l'Administració educativa, 1 representant de l'Administració local, 1 representant de pares i mares i 1 representant de lliure designació dels sectors. Total: 20 membres.

c) 8 Comunitats Autònomes del grup III:

2 membres per Comunitat Autònoma dels sectors següents: 1 representant de l'Administració educativa i 1 representant de lliure designació dels sectors. Total: 16 membres.

Així, doncs, a les Comunitats Autònomes els correspondrien 60 membres, distribuïts de la manera següent:

Administració educativa	17
Administració local	9
Col·legis professionals o MRP	4
Associacions de pares	9
Personalitats de prestigi	4
Lliure designació sectors	17

Als sectors d'àmbit estatal els correspondrien 20 membres, distribuïts de la manera següent:

- 4 sector sindicats
- 4 sector alumnes
- 4 sector pares (públic i privat)
- 4 sector patronal
- 4 sector administració i serveis

En total en resulten 85 membres distribuïts de la manera següent:

- 60 representants Comunitats Autònomes
- 20 representants sectors
- 3 representants de l'Administració educativa central
- 1 president/a
- 1 secretari/a

Es proposa que la Comissió Permanent estigui composta per 26 membres distribuïts de la manera següent:

- 17 representants escollits pels Consells Escolars de les Comunitats Autònomes
- 5 representants de cada sector d'àmbit estatal
- 2 representants de l'Administració educativa central
- 1 president/a
- 1 secretari/a

Annex

Grup I. Comunitats Autònomes que tinguin des de 3.500.000 fins a 7.500.000 habitants: Andalusia, Catalunya, Madrid, Comunitat Valenciana.

Grup II. Comunitats Autònomes que tinguin des de 1.500.000 fins a 3.500.000 habitants: Canàries, Castella-La Manxa, Castella i Lleó, Galícia, País Basc.

Grup III. Comunitats Autònomes que tinguin des de 250.000 fins a 1.500.000 habitants: Aragó, Astúries, Balears, Cantàbria, Extremadura, Múrcia, Navarra, La Rioja.

Així, doncs, les 17 Comunitats Autònomes de l'Estat queden agrupades en:

- 4 Comunitats Autònomes del grup I
- 5 Comunitats Autònomes del grup II
- 8 Comunitats Autònomes del grup III

DOCUMENT 2/1996: *Relacions entre els consells escolars de diferent àmbit i les administracions educatives respectives*

1. Criteris generals: el model de participació

La participació és una dimensió de l'educació i una condició necessària per a l'aprofundiment de la democràcia.

La Llei orgànica del dret a l'educació (LODE) va apropar el servei de l'educació a la comunitat educativa, de manera que la participació, el treball conjunt, l'apropament de les postures, la negociació i el consens, si és necessari, es converteixen en una estratègia de treball en els consells escolars, organismes de participació, exceptuant el consell escolar de centre que també comporta la responsabilitat de la gestió.

La LODE, com anuncia en el seu preàmbul, pretén optimitzar el rendiment educatiu de la despesa i vetllar per la transparència de l'Administració i la qualitat de l'educació, la qual cosa s'assegura a través de la participació.

En l'àmbit educatiu, aquest control social i aquesta exigència de transparència han estat encomanats, més directament que als poders públics, a pares i professors amb una preferència per la intervenció social enfront de la intervenció estatal.

Els consells, tal com els hi encomana la llei, han de ser impulsors de la participació, però per poder complir la seva funció d'assessorament i d'iniciativa participativa s'han de dotar dels instruments per tenir informació certa i contrastada de la realitat educativa i, així, en ells es trobaran una varietat d'interessos corresponents als diferents sectors implicats en l'educació.

Hem d'insistir en la necessitat de generar informació, formació i avaluació per a la participació, ja que sovint la comunitat educativa treballa més amb impressions i experiències quotidianes personals que amb diagnòstics i estudis contrastats.

La LODE, en el seu títol segon "De la participació en la programació general de l'ensenyament", estructura la participació per mitjà dels òrgans col·legiats següents: el Consell Escolar de l'Estat, el consell de cada Comunitat Autònoma, que serà regulat específicament per l'Assemblea de la Comunitat Autònoma o Parlament, i a més deixa la porta oberta perquè els poders públics, en l'exercici de les seves respectives competències, estableixin consells escolars d'àmbits territorials diferents, així com dictar les disposicions necessàries per a l'organització i funcionament d'aquests. En tot

cas, s'haurà de garantir l'adequada participació dels sectors afectats als respectius consells (art. 35).

Neixen així els consells escolars municipals, creats pels ajuntaments, com a Administració local no pròpiament educativa, i, a Catalunya, els consells escolars territorials, corresponents a una distribució territorial educativa proposada pel Departament d'Ensenyament.

En aquests anys, a Catalunya, hem estructurat uns consells de composició pluralista, amb l'objectiu clar de canalitzar la participació de la comunitat educativa i perquè a més elaborin programes d'iniciativa pròpia.

Els consells escolars (des del de centre fins al de la Comunitat Autònoma i al de l'Estat) haurien de posseir una connexió vertical, que permeti integrar el conjunt del treball realitzat en cadascun d'ells, si bé en cap cas s'han de substituir les atribucions específiques que corresponen al consell dels centres.

Ens definim defensors del principi de subsidiarietat, per a la consulta i assessorament de cada aspecte educatiu, tot cercant l'objectiu d'acord i consens, i evitant els conflictes socials que perjudiquen l'ambient participatiu.

La coherència amb el caràcter democràtic del model de participació, malgrat la corresponent connexió del consell escolar de centre, d'aquest amb el municipal, amb el territorial i amb el Consell Escolar de Catalunya (i quan correspongui, si es dona el cas, amb el de l'Estat) hauria de mantenir una atenció especial perquè no comportés la professionalitat dels seus membres (professionals de la participació) ni que aquesta connexió sols s'establís per representants de l'Administració.

Cada Administració educativa o local ha de valorar i creure en el concepte de la participació per tal de donar els recursos necessaris als consells per exercir el seu fi. Recursos tant de dotació de personal com econòmics i que facin possible la informació i l'avaluació del sistema educatiu i de la mateixa participació.

És important avaluar el funcionament dels consells i els seus objectius, perquè els òrgans de participació que no s'autoanalitzen poden acabar burocratitzats, amb la consegüent falta d'implicació i de mobilització per part dels sectors implicats.

2. Accions per millorar la participació

Es proposen tres accions que poden contribuir a millorar la qualitat de la participació: educar per a la participació, formar i avaluar la mateixa participació.

2.1. Educar per a la participació

Es constata la necessitat que la participació es visqui en el dia a dia dels centres i que formi part del seu projecte educatiu.

Educar en la participació comporta que formi part dels objectius curriculars de les aules, com també de l'activitat general del centre.

En definitiva, el model participatiu ha de ser un element bàsic del model de "fer escola", un tret definidor de la preparació futura per educar ciutadans responsables.

2.2. Formar per a la participació

La necessitat de formació dels membres dels diversos consells escolars ha estat igualment posada de relleu. Aquesta formació es justifica per la relativa manca d'experiència en la cultura de la participació que encara afecta el nostre sistema educatiu.

Això comporta la necessitat d'estructurar mesures des de les diferents administracions, consells i associacions de la comunitat educativa per a millorar la formació de la participació.

En el cas del professorat, cal fomentar des de l'Administració i des de l'activitat dels propis centres, accions de formació específica adreçades a millorar la competència en la participació, en el doble sentit de la capacitat de la participació en els consells escolars i altres òrgans democràtics, i de la formació per generar la participació en l'àmbit de la mateixa pràctica docent.

2.3. Avaluar la participació

Com ja s'ha indicat, existeix un punt de vista comú quant a considerar que cal potenciar el principi d'avaluació com un dels elements més interessants per a millorar la mateixa participació amb eficiència i responsabilitat.

És necessari treballar i difondre les noves funcions que es desprenen de la recent llei, especialment aquelles que tenen a veure amb l'avaluació de la pròpia participació en els òrgans de govern.

Aquesta avaluació l'hauríem d'entendre com un diagnòstic que es fa mitjançant organismes, els consells, que tenen com a funció vertebrar la participació de representacions diverses, i com una avaluació del sistema educatiu per part dels mateixos que hi participen. Tot això sense excloure altres instàncies que tenen com a funció específica l'avaluació dels centres i del conjunt del sistema.

3. Iniciatives i propostes educatives dels consells escolars

3.1. A nivell de centre docent

Sense menystenir el paper dels consells municipals i dels territorials, el consell escolar de centre és l'objecte central d'estudi d'aquest document, atès que les seves funcions abasten un conjunt molt important de competències decisòries, mentre que els altres consells només tenen atribuïdes competències de consulta i participació.

S'evidencia que el consell escolar de centre té assignades unes competències genèriques molt importants, regulades per llei o per decret, però també s'hi troben altres competències menys conegudes, per casos d'excepcionalitat, l'aplicació i la utilitat de les quals són també bàsiques en l'activitat diària del centre.

Cal posar de relleu la necessitat de difondre i treballar les noves funcions que es desprenen de la recent Llei orgànica 9/1995 de la Participació, l'Avaluació i el Govern dels centres docents. Atès que en la llei es fa èmfasi en l'avaluació de la programació general del centre i la valoració del seu funcionament general, caldria incloure l'avaluació de la participació en els òrgans de govern.

Es constata que existeixen dificultats per a l'exercici d'alguna de les competències que té assignades el consell de centre, com disposar de la documentació relativa al control d'assistència dels docents, si bé en alguns centres aquesta informació es posa a l'abast en el tauler d'anuncis.

De manera general, es constata com en són de complexes les funcions del consell escolar de centre, i com n'és de necessari que els representants de cada sector que hi participa estiguin degudament preparats per exercir-les amb responsabilitat i eficiència.

Es vol fer esment al paper equilibrador i eficaç que pot jugar el representant municipal, especialment en allò que pertoca a la bona conservació de les instal·lacions del centre, a la seva utilització optimitzada, i a la bona coordinació amb els altres centres, si escau.

3.2. A nivell municipal

Els consells escolars municipals foren creats per una Administració local, no classificada com a educativa, si bé, segons la Llei 7/85 “Reguladora de les Bases de Règim Local” i, a Catalunya, la Llei 8/1987 “Municipal i de Règim local” a l'article 25, apartat 2.u) i a l'article 63, apartat 2.o) respectivament, diu textualment que li correspon: “La participació, la construcció i el manteniment dels centres docents públics; la intervenció en els òrgans de gestió dels centres docents i la participació en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria”. Així, es reserva als ajuntaments un paper complementari en l'educació que li ha de donar l'Administració educativa competent, i un paper d'iniciativa pròpia que ha de canalitzar cada ajuntament a partir de la seva presidència en el consell escolar municipal, que correspon a l'alcalde o regidor municipal en qui delegui.

Els consells escolars municipals, que considerem estan excessivament reglamentats, principalment per la seva constitució i quòrums que cal reunir, actuen com a element coordinador entre el municipi i l'escola, i responen bàsicament a una vinculació amb programes educatius al poble o ciutat.

Els representants municipals desitjarien una tasca més rellevant per als consells escolars municipals, com la realització de tasques de planificació educativa, per exemple, les àrees d'influència de cada centre educatiu en el municipi, un paper dinàmic en el procés d'admissió d'alumnes, i programes de dignificació de l'escola pública i la seva qualitat.

La diversitat, però, de municipis de Catalunya, pel que fa a les característiques socials, econòmiques o demogràfiques, comporta un nivell molt heterogeni de resultats quant a l'activitat dels seus consells escolars municipals.

D'aquestes iniciatives o experiències en destacaríem programes de caràcter esportiu i festius de relació ciutadana, molts d'ells, vinculats en festes arrelades a la població, programes a favor de valors com la pau, la solidaritat i la tolerància, i, en promoure l'estudi de l'entorn, a partir de l'impuls del llibre del poble o l'estudi de la història local, entre altres.

A nivell d'experiències municipals podem senyalar el Banc Internacional d'Experiències de Ciutats Educadores (BIECE) que es troba en l'organització mundial Ciutats Educadores, amb seu a Barcelona.

3.3. A nivell territorial

Regulats com a organismes de consulta i participació, els consells territorials es regeixen per la Llei 25/85 i el Decret 184/188, i pels corresponents reglaments de funcionament intern. Atès el seu caràcter col·legiat, el seu funcionament s'ajusta també a allò que preveu el capítol 6, títol I, de la Llei 13/1989, de 14 de desembre, d'organització, procediment i règim jurídic de l'Administració de la Generalitat de Catalunya i a allò que disposa el capítol 2, títol II, de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

S'han ordenat les principals tasques reflectides a les memòries d'aquests consells, tot i que s'evidencia la necessitat de millorar-ne l'efectivitat i aprofitar molt més les possibilitats de participació que poden oferir.

a) Organització interna de la participació:

- Aprovació dels reglaments de règim intern.
- Realització de sessions dedicades a donar contingut a l'objectiu de treball de les diferents comissions que preveuen els reglaments de règim intern:
- Comissió de Normativa sobre construccions i equipaments.
- Comissió d'Ordenació del sistema i altres prestacions relacionades amb l'ensenyament.
- Comissió de Programació relativa a la creació i a la distribució territorial dels centres docents.

b) Funcions pròpies dels consells escolars territorials:

- Consideracions al projecte de Mapa Escolar del territori.
- Propostes en relació amb la millora de l'oferta de places per a alumnes de 3 anys.
- Propostes en relació amb la millora de la dotació de professorat especialista a primària.
- Estudi de l'oferta de formació professional en el territori.
- Informació als membres dels principals temes de la normativa, i del procediment de difusió als consells escolars municipals, als municipis, als consells comarcals, a les juntes territorials de directors, i a la junta de personal.

c) Iniciatives educatives:

- Participació en les jornades de debat sobre el fet educatiu organitzades pel Consell Escolar de Catalunya.
- Organització d'activitats del tipus "Escola de Pares".

3.4. A nivell autonòmic

A més de la dinàmica que la Llei li encomana, el Consell Escolar de Catalunya treballa en projectes diversos per iniciativa pròpia. Mereixen especial atenció els documents que presenten propostes adreçades a l'Administració i al conjunt de la comunitat educativa, sobre aspectes importants per a la millora del sistema educatiu.

Fins avui, els temes tractats en aquests documents han estat:

- La deontologia del docent.
- La direcció i gestió dels centres públics.
- El calendari i jornada escolar.
- La formació permanent del professorat de secundària.
- La professionalitat en l'àmbit de l'educació.

En els debats interns queda palès l'esperit de consens que inspira la presa de decisions, tot recollint la diversitat d'aportacions i d'opinions dels diferents sectors de la comunitat educativa. Aquesta és la valoració més positiva de la tasca del Consell, i que deixa constància de l'esforç i la participació activa dels consellers.

En referència a les actuacions que confereixen al Consell una considerable projecció externa, s'organitza una Jornada de reflexió que, anualment, estudia i debat un tema monogràfic de vigent interès relacionat amb l'educació al nostre país. La trobada té com a objectiu principal tenir un contacte directe amb el món educatiu, al qual el Consell Escolar de Catalunya representa institucionalment.

La Jornada se celebra, amb caràcter rotatori, en diferents delegacions territorials per facilitar la participació dels consells escolars municipals, als quals s'invita especialment. Els delegats territorials, que són alhora els presidents dels consells escolars territorials, hi participen activament.

Els membres del Consell realitzen els treballs d'elaboració de la ponència o ponències que es presentaran en nom de l'organisme. En les intervencions a les taules rodones, s'analitzen i es discuteixen les propostes que aporten representants diversos: científics universitaris, responsables de les administracions educativa i local, representants de

les organitzacions sindicals i patronals, representants de les associacions de professorat, de pares i d'alumnes i dels mateixos membres del Consell; representants, en definitiva, de tota la comunitat educativa. En les jornades celebrades s'han tractat els temes següents:

1. Anàlisi i valoració del funcionament dels consells escolars de centre
2. La formació inicial del professorat
3. Quatre reptes per a la nostra escola: L'escola per/i en la democràcia. L'educació en els valors. Pluriculturalisme. La importància del tractament de la informació
4. El centre educatiu davant la Reforma
5. L'educació dels ciutadans en la construcció d'Europa
6. Formació i treball
7. L'escola rural

Per una altra part, és important la presència del Consell Escolar de Catalunya, amb un estand propi, en les successives edicions del Saló de l'Ensenyament, mostra divulgativa de l'ensenyament a nivell internacional.

El Consell Escolar de Catalunya difon els resultats de l'activitat realitzada a iniciativa pròpia mitjançant les corresponents publicacions, que es fan arribar a les principals entitats i als organismes acadèmics i culturals del país.

Com qualsevol organisme de caire participatiu, la seva eficàcia i l'acompliment dels objectius socials que li són assignats depenen en gran mesura dels criteris escollits en la designació dels seus membres per part dels organismes representants, així com del reglament de funcionament intern i dels recursos humans i materials disponibles.

Pel que fa al primer aspecte, cal destacar l'alt nivell de representació dels organismes presents al Consell, car hi ha els seus presidents o màxims responsables de les àrees educatives. Això té, però, la limitació que en alguns casos el nivell d'assistència a les comissions no és tan elevat com caldria, atès que les persones afectades tenen múltiples ocupacions.

De vegades, es tendeix a considerar el Consell com una instància més de control del govern en el terreny educatiu, especialment per part dels grups de l'oposició política o ideològica, així com a considerar-lo com un simple apèndix de l'Administració per part d'aquesta, desvirtuant-se la seva naturalesa de lloc de reflexió i de debat dels diversos criteris que hi pot haver en el conjunt de la comunitat educativa.

Es pot afirmar que el Consell Escolar de Catalunya és un organisme que realitza una important tasca per a la dinamització i millora del sistema educatiu català. Els seus dictàmens i propostes signifiquen un exemple de ponderació, atès que la seva diversa composició demana esforç per aconseguir consens. És una autèntica escola de democràcia participativa on el respecte mutu n'és la nota predominant.

Annex. Composició de la Comissió Permanent

Antoni Arasanx i Mayolas
Assumpta Baig i Torras
Joan Domènech i Francesch
Ramon Farré i Roure
Josep Ituarte i Mata
Joan Mateo i Andrés
Anna Ruiz i Baylach
Teresa Pijuan i Balcells
Jaume Sarramona i López